

ביאורים

הרמב"ם מביא עוד נקודה מדבריו שטעו בה התלמידים, והיא מה שכתב שמלך המשיח לא צריך להוכיח את אמתותו במופתים וניסים, וכן לא בכך שיחיה מתים וכדומה. אותם תלמידים למדו מכך שאין לעתיד לבוא תחיית המתים כלל, אף על פי שבפירוש המשניות הרמב"ם כתב בפירוש שתחיית המתים היא מיסודי הדת.

ובאמת אין בזה סתירה. במשנה תורה [הלכות מלכים ומלחמות יא, ג] עסק הרמב"ם באמינותו של מלך המשיח. ולצורך זה אין הוא צריך לעשות שום מופת או אות. יסוד הדברים הוא בשיטת האמוראים, שאין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד, והעולם כולו כמנהגו נוהג - מה שמוכיח שאין הכרח שבימות המשיח מתים יחיו. אין זה סותר שהקב"ה, בעת שיחפוץ, יחדש עלינו את תחיית המתים, אם לפני בוא המשיח, אם בתקופתו ואם לאחריה. בזה פתר הרמב"ם את הסתירות אשר אפשר בטעות להסיק מחיבוריו השונים.

הרחבות

• תפקידי המשיח

אם בימי המשיח או לפניו או אחרי מותו. הרמב"ם מבאר שהמשיח לא צריך להוכיח בניסים שהוא אכן המשיח, וכן שאין הכרח שסדרי הגאולה יתרחשו באופן מסוים דווקא. מקור לכך אפשר למצוא בגמרא במסכת ברכות: "אמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד, שנאמר: 'כי לא יחדל אביון מקרב הארץ' [דברים טו]". [לד:]. שמואל מסביר את ימות המשיח על פי העיקרון שנלמד בפסוק: התורה אומרת באופן ברור שתמיד יהיו עניים בעולם, כדי לשלול חד-משמעית את ההנחה הפשטנית, שבמסגרת שינוי סדרי בראשית כגון תחיית המתים, שהיא מציאות ללא מוות - המציאות תהיה גם ללא עוני, ללא מחלות וללא מידות רעות וכדומה. לכן מחדשת התורה - 'לא יחדל אביון'.

על פי העיקרון הזה שנאמר בפסוק מסביר שמואל, שמלך המשיח לא יצטרך לשנות סדרי בראשית. מספיק שלא יהיה שעבוד מלכויות, ובכך הוא יקיים את כל ייעודו כמשיח.

אמנם, יש מודים לבדיקת המשיח, כדי לאשר שהוא אכן משיח ה', ואותם מסביר הרמב"ם במקום אחר: "ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבעל פה ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדיקה וילחם מלחמות ה' - הרי זה בחזקת שהוא משיח. אם עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי, ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, שנאמר: 'כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד'" [הלכות מלכים יא, ד].

וכבר ספקו גם כן אנשים בדברנו בסוף החבור, במקום שאמרנו דבר זה לשונו:

דברי הרמב"ם
במשנה תורה
אינם מכחישים
התחיה

"אל יעלה על דעתך שפולק המשיח צריך לעשות אותות ומופתים, ומחידש דברים בעולם, או יחיה מתים וכיוצא בדברים" וכו'

והבאנו ראיה על זה מה שבארגונו. והשבו קצת חלושי העיון, שזאת הכחשה לתחית המתים, והוא סותר מה שבארגונו בפירוש המשנה, שתחית המתים פנה מפנות התורה.

וזה פלו מבאר, אין ספק בו ולא סתירה, והוא שאנחנו אמרנו שהמשיח לא יבקש מפנו שיעשה מופת, שיבקע הים או יחיה מת על צד המופת, מפני שאין מבקש מפנו מופת אחר שיעדו בו הנביאים אשר התאמתה נבואתם. ולא יתחייב מזה הפואמר, שהשם לא יחיה מתים כשירצה ולמי שירצה, אם בימי המשיח או לפניו או אחרי מותו.

סוף דבר, אין בדברינו בכל חבורינו מה שייספק על אדם מאנשי העיון, רק על התלמידים המתחילים.

ספקו - הסתפקו, טעו. אחר שיעדו וכו' - הנביאים הבטיחו שיבוא המשיח והודיעו פועלו, והתקיימות הנבואות היא ההוכחה על משיחיותו.

